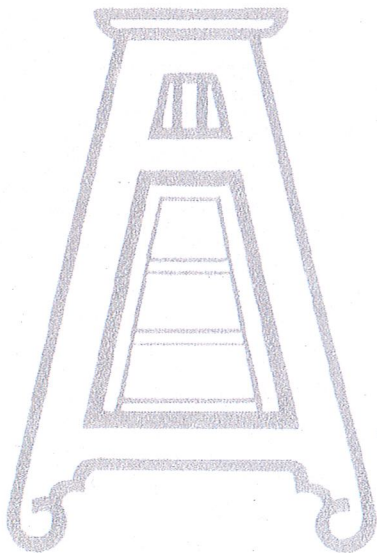

Nurmeksen lukio

Koulukatu 1

75500 Nurmes

Nurmeksen lukio

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi
väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Nurmeksen lukio

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Suunnitelma perustuu Lukiolain (1268/2013) 21 § 3 momentin mukaiseen velvoitteeseen.

1. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän lyhyt määrittely

Väkivalta on tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai niiden toteutusta.

Väkivalta voi olla myös henkistä väkivaltaa tai seksuaalista väkivaltaa tai ahdistelua.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä negatiivista toimintaa. Kiusaaminen on hetkellistä, toistuvaa tai pitkään jatkuvaa ja alistavaa ruumiillista tai henkistä väkivaltaa. Kiusaamiseen liittyy yleensä voimasuhteiden epätasapaino.

Nuorten keskuudessa erityisesti vapaa-ajalla sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen on lisääntynyt ja usein se jää aikuisilta huomaamatta. Haitanteko on myös kiusaamista, mutta on muistettava että kaikki erimielisyydet ym. eivät ole kiusaamista. Näitä tapahtuu isossa ihmisjoukossa, mutta kaikista asioista on pystyttävä sopimaan.

Häirintä on epäasiallista kohtelua, josta voi olla vaaraa tai haittaa turvallisuudelle tai terveydelle.

Häirintä on järjestelmällistä ja jatkuvaa toista alistavaa toimintaa tai käyttäytymistä, joka kohdistuu toisen persoonaan tai yksityiselämään kuten ominaisuuksiin, luonteenpiirteisiin, sukupuoleen, ulkomuotoon, harrastuksiin tai perhesuhteisiin.

2. Ehkäiseminen

Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään opiskelijoiden hyvinvointia lisäämällä.

Kiusaaminen on koko koulun asia ja siihen auttaa yhteisöllinen, avoin ja toisia arvostava toimintakulttuuri.

Opiskelijoiden hyvinvointia edistetään laadukkaalla opetuksella, viihtyisillä oppimisympäristöillä, opiskelijoiden osallisuudella sekä valinnaisilla opinnoilla.

Opiskelijat pääsevät osallisiksi koulun toiminnan kehittämiseen mm. opiskelijakunnan ja koulukohtaisen opiskelijahuoltoryhmän kautta.

Opintojen alkuvaiheessa on tärkeä vaihe mahdollisen aikaisemmin tapahtuneen kiusaamisen, väkivallan tai häirinnän katkaisemisessa ja sen jatkumisen ehkäisemisessä.

Usein klikkejä ja kiusaamisia ym. on ollut jo peruskoulussa, minkä vuoksi on tärkeää että nuorten siirtyessä lukioon käydään vuoropuhelua yläkoulun edustajien kanssa. Myös tulohaastattelulomakkeessa ja tulohaastatteluissa kiinnitetään huomiota aikaisemmissa opinnoissa mahdollisesti esiintyneeseen kiusaamiseen ja opiskelijoiden suhteisiin.

Ryhmäjoissa voidaan ottaa huomioon saatu tieto, siten että mahdollinen kiusaamis- tai häirintäkierre saadaan katkaistua. On myös tärkeää huolehtia, että jokaiselle tulee omaan ryhmään ainakin yksi hyvä kaveri.

Nurmeksen lukiossa opiskelee kohtaisen suuri joukko valtimolaisia nuoria. Heidän sijoittumistaan opiskelijaryhmiin on seurattava. Mikäli vain mahdollista on eri paikkakunnilta tulevat nuoret jaettava ryhmiä muodostettaessa.

Opintojen alkuvaiheessa kiinnitetään huomiota ryhmäytymiseen ja kehitetään ohjausryhmien ilmapiiriä siten, että vaikeistakin asioista harjoitellaan puhumaan. Yritetään saada aikaiseksi positiivinen asenne ryhmänä toimimiseen ja sekä siihen, että jokainen ryhmän jäsen on ainutlaatuinen ja tärkeä. Opiskelijoiden kanssa harjoitellaan hyväksymään erilaisuutta ja kannustetaan yksilöllisyyteen. Toisen vuosiluokan tutor-opiskelijat järjestävät ensimmäisen vuoden syksyllä erilaisia ryhmäytymistilaisuuksia.

Ryhmänä sitoudutaan yhteisiin sääntöihin.

Opiskelijoiden kassa käydään läpi koulun järjestyssäännöt sekä esitellään suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Keskustellaan aiheesta ryhmän kanssa. Tehdään selväksi, että opiskelijalla on aina oikeus saada apua tullessaan kiusatuksi tai häirityksi tai kohdatessaan väkivaltaa.

Ryhmän ilmapiiriä ja tilannetta seurataan opiskelijoille tehtävillä tulo-, olo- ja päättökyselyillä sekä Kouluterveyskyselyillä.

Erilaisilla kyselyillä on suuri merkitys epäasiallisen käyttäytymisen havaitsemisessa. Opiskelijat tekevät joka vuosi kyselyn, jossa on osiot kiusaamisen havaitsemiseen sekä kiusatuksi joutumiseen (ns. tulo-, olo-, ja päättökyselyt). Nurmeksen lukio osallistuu säännöllisesti Kouluterveyskyselyyn.

3. Puuttuminen

Jokainen on velvollinen puuttumaan väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään havaitessaan tapahtuman. Siihen puututaan välittömästi. On varottava syyllistämistä tai syypäiden nimeämistä.

Pohjana puuttumiselle voi olla havainnon lisäksi jos

- henkilö kokee tulleen kiusatuksi tai häirityksi
- joku muu (opiskelukaveri, kotiväki, opettaja) kokee jotakuta kiusattavan
- huomataan, että ilkivalta kohdistuu toistuvasti samaan uhriin
- ryhmän ilmapiiri tai käytös toisia kohtaan on halventavaa.

Opiskelija, opettaja, kotiväki tai joku muu välittää tiedon asiasta ryhmänohjaajalle, joka vie asiaa eteenpäin.

Jos ryhmänohjaajalle ei voi välittää tietoa, niin yhteyttä voi ottaa myös esimerkiksi opinto-ohjaajaan, kuraattoriin, terveydenhoitajaan tai psykologiin.

4. Käsittely

Kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan tullessa esiin ryhmänohjaaja keskusteleo asianosasten kanssa erikseen ja arvioi tilanteen.

Ryhmänohjaaja saa tarvittaessa apua tilanteen käsittelyyn esimerkiksi kuraattorilta, opinto-ohjaajalta, psykologilta tai opiskeluhuoltoryhmältä, joka toimii tarvittaessa kriisiryhmänä. Tilanteen niin vaatiessa tehdään VERSO vertaissovittelupyntö.

4.1 Kiusaamis- ja häirintätilanteen käsittely

Nurmeksen ammattiopistossa ja Nurmeksen lukiossa on käytössä VERSO vertaissovittelujärjestelmä. Molemmassa oppilaitoksissa on koulutuksen saaneet opettajat

ja opiskelijat, jotka toimivat tapauksen sovittelijoina. Aloitteen vertaissovitteluun voi tehdä sekä omalla nimellä tai nimettömänä ja sen voivat tehdä sekä opiskelijat että henkilökunnan edustajat.

Lievemmissä tapauksissa kuullaan molempia osapuolia ja tehdään sovinto. On tärkeää että osapuolet kohtaavat toisensa ja sopivat tapahtuneen.

4.2 Väkivaltatilanteen käsittely

Väkivaltainen ja aggressiivinen käyttäytyminen on kiellettyä ja henkilökunnan on siihen välittömästi puututtava. Väkivallan hallinnassa huomioidaan opetuslainsäädäntö.

Kun molempia osapuolia on kuultu ja tilanne arvioitu, ohjataan väkivaltainen nuori tarvittaessa keskustelemaan kuraattorin, terveydenhoitajan, psykologin tai opinto-ohjaajan kanssa. Keskusteluissa arvioidaan jatkoavun tarve.

Myös väkivallan kohteeksi joutuneen uhrin tarvetta esim. kuraattorin tai kouluterveydenhoitajan tapaamiseen selvitetään.

Vakavissa tapahtumissa otetaan yhteys rehtoriin.

4.3 Seksuaalisen väkivaltatilanteen tai ahdistelun käsittely

Seksuaalinen häirintä on yksipuolista ei-toivottua huomiota, joka jatkuu vaikka kohde ilmoittaa pitävänsä sitä epämiellyttävänä. Seksuaalisen häirintää liittyy usein vallan käyttöä ja alistamista.

Seksuaalisen väkivallan tai ahdistelun kohtaaminen on vakava asia, jonka vaikutukset voivat olla kauaskantoisia. Tilanteen selvittäminen vaatii aikaa ja usein myös ulkopuolista apua. Kohde tuntee tulleen loukatuksi, nolostuu tai tuntee itsensä pelokkaaksi.

Tilanteesta keskustellaan henkilön kanssa ja tuolloin selvitetään, onko tapaus ensimmäinen kerta ja onko opiskelija jo ollut yhteydessä muihin.

Tämän jälkeen otetaan yhdessä henkilön kanssa yhteyttä kuraattoriin, terveydenhoitajaan tai työterveyshoitajaan.

Tarvittaessa henkilö ohjataan jatkamaan hoitoa muun hoitavan/ohjaavan tahon kanssa.

Toiminta vakavissa väkivaltatilanteissa:

Ohjataan välittömästi lääkärin/terveydenhoitajan luokse, saattajan on hyvä lähteä mukaan. Alaikäisen osalta tehdään lastensuojeluilmoitus sekä rikosilmoitus. Huolehditaan jälkihoidosta.

5. Yksilöllisen tuen tai hoidon järjestäminen, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta

Opiskelijoille tarjotaan tarvittaessa yksilöllistä tukea. Yksilöllistä tukea antavat tilanteen mukaan esimerkiksi kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja tai monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Järjestetään tarvittava hoito terveydenhoitajan kanssa yhteistyössä.

Tilanteen mukaan muita toimenpiteitä, joita tehdään ovat

- sovittelu
- kurinpitovangitukset
- vahingonkorvaukset
- rikosilmoitukset
- lastensuojeluilmoitukset

Tilanteen akuutin hoitamisen jälkeen järjestetään jälkiseuranta. Aikataulu, työnjako ja tapa sovitaan tilannekohtaisesti ryhmänohjaajan ja muiden tapaukseen osallistuneiden henkilökunnan jäsenten kanssa. Jälkiseurannan suunnitelma ja kuittaus seurannasta kirjataan Wilmaan.

6. Yhteistyö huoltajien kanssa

Ryhmänohjaaja ottaa alaikäisen kohdalla tarvittaessa yhteyttä kotiväkeen. Täysi-ikäisen kohdalla yhteydenotto tapahtuu opiskelijan suostumuksella. Yhteydenottotapana on puhelu tai wilma- viesti, riippuen tilanteesta. Vakavissa tilanteissa kotiväki voi olla mukana asioiden selvittelyissä ja sopimisessa.

7. Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa

Yhteistyötä tehdään tilanteen mukaan tarvittavien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi kuraattori, terveyden hoitaja, työterveyshoitaja, psykologi, poliisi, lastensuojelu, perheneuvola, nuorisopsykiatrian poliklinikka. Tilanteesta riippuen ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä yksin tai yhdessä muiden opintuhuollon henkilöiden kanssa tarvittaviin viranomaisiin.

8. Suunnitelmaan perehdyttäminen ja tiedottaminen

Suunnitelma on osa opintuhuoltosuunnitelmaa. Henkilöstö perehdytetään suunnitelmaan osana opintuhuoltosuunnitelmaa henkilöstön koulutustilaisuuksissa. Opiskelijoiden perehdyttäminen tapahtuu ryhmänohjauksessa. Suunnitelmasta tiedotetaan Nurmeksen lukion Pedanet-sivuilla.

9. Päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitetään samanaikaisesti opintuhuoltosuunnitelman kanssa. Nurmeksen lukiossa on erillinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään kerran kolmessa vuodessa ja samalla tehdään opiskelijoille tähän liittyvä kysely.

Aikuisten välisiin kiusaamis- ja häirintätilanteisiin on Nurmeksen kaupungilla oma suunnitelma ja toimintaohjeet.

Nurmeksen lukiolla ja ammattiopistolla on käytössä vertaissovittelu

VERSO eli vertaissovittelu

VERSO eli vertaissovittelu on ratkaisukeskeisyyteen pohjautuva menetelmä, joka tarjoaa vaihtoehtoisen ja vapaaehtoisen tavan ratkaista oppilaiden välisiä ristiriitoja koulun arkipäivässä. Vertaissovittelu on yksinkertainen ja selkeä **toimintamalli, jonka avulla sovittelijoiksi koulutetut oppilaat auttavat oppilaita itse löytämään ratkaisun ristiriitaansa.**

Osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä tapahtuneesta, kuvata tuntemuksiaan ja pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja. Mallia noudattamalla edetään sopimukseen, jonka toteutumista seurataan. Tarkoituksena on vähentää koulujen toimintahäiriöitä oppilaiden vuorovaikutustaitoja edistämällä. Sovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan toimintaan mahdollisimman varhain.

MITÄ SOVITELLAAN?

Vertaissovittelu pelisäännöt

- vaitiolo
- puolueettomuus
- vapaaehtoisuus
- ratkaisuja - ei rangaistuksia

Esim.

- nimittelyä, haukkumista, huutamista, ulkonäköön tai olemukseen liittyvää mieltä pahoittavaa kommentointia
- tunnilla esimerkiksi toisen vastausten mitätöivää kommentointia, jatkuvaa ikävää vihjailua, selän takana puhumista tai perättömien juorujen levittämistä
- tönimisiä, läpsimisiä, kiinnipitämistä, tappeluita ja ns. leikitappeluita, jotka kiihtyvät liiaksi
- etuilua ja tuuppimista ruokajonossa tai ulos- ja sisäänkäynnin yhteydessä
- uhkailua, alistamista tai pakottamista "isomman ja vahvemman oikeudella"
- toisen omaisuuden luvatonta lainaamista, tarvelemistä tai piilottamista

Näin sovittelu käynnistetään

1. Tehdään sovittelupyyntö tätä varten olevalla lomakkeella
2. Ohjaaja kokoaa ryhmän ja sopii ajankohdan
3. Sovittelu noudattaa oheista kaavaa
  - Tervehtiminen ja pelisäännöt
  - Tarinat ja tunteet
  - Ratkaisut
  - Sopiminen
  - Seuranta